

ÇAĞDAŞ YUNAN DÜZYAZININDA BATI TRAKYA'DAKİ MÜSLÜMAN AZINLIK: ANTROPOLOJİK BİR ROMAN*

Tanasis Kungulus**

Batı Trakya Müslüman azınlık konusu, ***Yunan nesrinde çok geç bir dönemde ve bir dereceye kadar çok az eserde görülmektedir. Çok az olmasının nedeni, çağdaş Yunan dili ve edebiyatı biliminin araştırması gereken bir konuyu oluşturmaktadır, ama genel olarak 1922 Türk-Yunan savaşı dolayısıyla, şiir ve düzyazıda Batı Trakya Müslümanlarının merkez halk olduğunu düşünmekteyiz. **** Özellikle, 1930

* Metin ilk olarak, edebiyat ve sanat eleştiri dergisi olan *K'8*'de Yunanca olarak yayımlanmıştır, (Atina, Temmuz 2005), s. 135-141. Metnin Türkçe çevirisi için sayın Yrd. Doç. Dr. Sema Sandalcı'ya, ayrıca Türkçe yardımlarından dolayı bölüm öğrencimiz sayın Fahrettin Cengizalp'e teşekkür ederim.

** Öğr. Göv.; Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Balkan Dilleri Bölümü, Yunanca Anabilim Dalı, Edirne.

*** Terim, Batı Trakya azınlığı için Yunancada resmi bir tanımlama olarak kullanılmakta ve Türk – Yunan nüfus mübadelesiyle ilgili Lozan Antlaşması'dan kaynaklanmaktadır (30 Ocak 1923). Yunan kaynaklarına göre, İskece, Rodop ve Meriç (Evros) bölgelerindeki azınlık, Lozan Antlaşması imzalanmadan önce (24 Temmuz 1923), % 76 Türkler, % 20 Pomak, % 2 Çingene ve % 2 Çerkez'den oluşmaktaydı, bkz. L. Divani, *Ellada ke Mionotites. To sistima diethnus prostasias tis Kinonias ton Ethnon*, Kastaniotis, Atina 1999 (6. baskı), s. 170.

**** Yunan edebiyatında 1922 meselesi için bkz. H. Millas, *Ayvalık ve Venezis. Yunan Edebiyatında Türk İmajı*, İletişim Yayınları, İstanbul 1998; A. Kastinaki, "To 1922 ke i logoteknikes anatheorisis," A. Argiriou – K. D. Dimadis – A. D. Lazaridu, *O ellinikos kosmos anamesa stin Anatoli ke ti Disi*

kuşağının, çağdaş Yunan edebiyatındaki etkisi göz önüne alınmalıdır.**** Buna karşın, 19. yüzyıldan günümüze değin, Yunan hikaye ve roman yazarları tarafından Türk hemşeri betimi ise süregelmiştir.***** Konumuzla ilgili olarak, Yunan edebiyatında, Dağlık Rodop Pomak – Müslüman cemaatlerin sosyal ve kültürel ortamını konu alan ilk önemli metin, 1990 yılında basılan, Theodoros Grigoriadis’in *Krimmeni Anthropi (Saklı İnsanlar)* adlı eseridir.*****Konu, bir Yunan yorumu çerçevesinde ele alınmaktadır.*****Bueserden, on yıl sonra, 2000 yılında, Gümülcine’de Hristiyan üniversiteli bir kızın Müslüman bir öğretmenle aşkı “oldukça yüzeysel biçimde ele alan Anantasia Kalyonci’nin *Mi mu les adio (Bana Veda Etme)* adlı romanı yayınlanır.*****Bu roman, televizyonda uyarlanır*****ve eser Türkçeye de çevrilir.*****2001 yılında ise İfigenia Theodoru’nun *Melek thapi angelos (Melek Angel Demek)* adlı romanı yayınlanır.*****Romanda, toplumsal ve dinî sınırları aşan aşk, başlıca rolü oynamaktaydı, olayın geçtiği yerler ise İzmir ve Batı Trakya Pomak köyleridir. Aynı yıl, Batı Trakya azınlığını edebiyat yoluyla canlandırmaya kalkışan en ilgili Yunan yazarı olan Vangelis Avdikos’un ilk öykü derlemesi yayımlanır. Yazarın, iki öyküsünü ve 2004 yılında yayımladığı ve *O dikos mu theos (Benim Tanrım)* adlı romanını aşağıda kısaca analiz etmeye çalışacağız. Söz konusu roman, şimdilik, Müslüman azınlık konusunda yoğunlaşan çağdaş Yunan nesrinin zayıf yanını tamamlamaktadır.

Yunanistan’nın Teselya Üniversitesi halk bilim dalında bir profesör olan Vangelis Avdikos, gecikmeli olarak edebiyat alanında da görülmektedir. Özen dolayısıyla onun bu değerli gecikmesi, yıllardır geliştirdiği bilimsel alanındaki teorik ile tutku dolu sözcüklerden oluşan edebiyat arasındaki dengenin, sancılı, fakat aynı zamanda aşırı tahrik edici olması şeklinde açıklanabilir. Ayrıca 20. yüzyıldan bu yana bilimin, dil ve ifade olarak edebiyatı etkilediği de bilinmektedir. Bununla birlikte, ilk nesir denemesine kalkışmadan önce de Avdikos’un edebiyatla çok yönlü bir ilişkisi vardır. Onu, hikâye

1453-1981, Cilt I, Praktika A. Evropaiku Sinedriu Neollinikon Spudon (I. Avrupa Yeni Yunanca Çalışmaları Sempozyum Bildirileri), Berlin 2-4 Ekim 1998, Ellinika Grammata, Atina 1999, s. 165-174; N. Eideneier, “İ ikona ton Turkon stin elliniki logotehnia meta ti Mikrasiatiki Katastrofi,” a.g.y., s. 175-185; M. Nikoloupoulou, “Space, memory and identity: The memory of the Asia Minor space in Greek Novels of the 1960s,” *CAS Sofia Working Paper Series*, issue 1/2007, s. 1-18, <http://www.ceeol.com/aspx/issuedetails.aspx?issueid=82e790dd-d694-4898-9c43-71ab698bb2cb&articleId=7f824474-0bdf-4dbb-a8d1-b15fec40ecec> [30.07.2009’da düzenlenmiştir].

***** Yunan edebiyatında 1930 kuşağı için bkz. M. Vitti, *Iyeniatiutrianda. İdeologia ke morfi*, Ermis, Atina 1983 (3. baskı), 30’lu kuşağın düzyazımı için özellikle bkz. R. Beaton, *An Introduction to Modern Greek Literature*, Oxford University Press, Oxford 1999 (2. baskı), s. 133-149.

***** L. Papaleontiu, “İkones Turkokiprion ke Turkon sepezografimata Ellinokiprion”, *Kopilates 3* (Sonbahar 2009), s. 62-76.

***** Th. Grigoriadis, *Krimmeni Anthropi (Saklı İnsanlar)*, Nea Sinora – A. A. Livani, Atina 1990. gözden geçirilmiş ikinci baskısı: Patakis, Atina 2002.

***** Y. Ladoyanni, “Opsis tu magiku realismu sti sinhroni logotehnia,” *K 10* (Mart 2006), s. 110-112.

***** A. Kalyonci, *Mi mu les adio*, Nea Sinora – Ekdotikos Organismos Livani, Atina 2000.

***** 2004-2005 televizyon yayını döneminde, özel kanal ANT 1 tarafından gösterimesunulur. Manusos Manusakis’in yönetimindeki dizinin izleme oranı yüksekti.

***** A. Kalyonci, *Bana Veda Etme*, çev. İro Kaplangi, İnkılap Kitabevi, İstanbul 2004.

***** İ. Theodoru, *Melek thapi angelos*, Ellinika Grammata, Atina 2001.

denemelerinden önce edebiyat dergilerinin ya da edebî metinlere yer veren dergilerin yazar kurullarında da görmek mümkündür, Preveze’de çıkan *Prevezanika Hronika* (Preveze yıllıkları); Dedeagaç’taki *Eksopolis* (Sayfiye)’de olduğu gibi. Ayrıca, sayın Avdikos, edebiyat eleştirileri ve çeşitli makaleler de yazmıştır. Her şeyden önce, geleneksel ve çağdaş toplumla ilişkili bilimsel alanı, edebî değerlendirilmede başlıca kaynak malzemesini oluşturmaktaydı.

Böylece, tutarlı ve sağlam bir şekilde, 2001 yılında, *To blemma ston tiho me ti mandandia* (Mandandiyalı Duvara Bakış) başlıklı dokuz öyküden oluşan bir derlemesi yayımlanır.***** Avdikos, bir yazar, ayrıca her zaman insan yaşamının düzenli bir gözlemcisi olarak da çalıştığından, eserin başlığında “bakış” ifadesi, kesinlikle bir tesadüf değildir. Eylem alanı ve mekanın canlandırılması açısından dokuz öykü, iki gruba ayrılmaktadır: İlk beş öykü, Epir’de geçmektedir ya da Epir, özellikle yazarın doğduğu şehir olan Preveze anısını içermektedir. Diğer dördü, Batı Trakya’ya, Evros (Meriç) bölge sınırları içine konulmaktadır. Özellikle son iki öykü, Trakya’daki azınlık boyutunu ortaya koymaktadır,***** bunlar adeta *ODikos Mu Theos* (Benim Tanrım) romanına da ön hazırlık veya ön çalışma niteliğini taşımaktadır. Özellikle, II. Dünya Savaşı’nda Meriç’in Bulgar İşgali sırasında Bulgar bir kızın bir Yunana aşık olmasını içeren “*O Yiteftis*” (Büyücü) ve aynı şekilde bir Yunan üniversitesinde okuyan, Hıristiyanlarla arkadaşlık eden Gümölcineli Müslüman bir Türk kızını içeren “*To Hastuki*” (Tokat) adlı öyküleri, etkin bir biçimde, üzerinde durduğumuz romandaki “*Öteki*”ni araştırmaya ve farklı dinleri ya da ırk çizgilerini yıkmaya bir örnek oluşturmaktadır.***** Bununla birlikte, bu ilk roman denemesi olan *Benim Tanrım* adlı eseri, bilimsel verilerin yanı sıra, Avdikos’un yaşamından kesitler de sunmaktadır. Preveze ve Dedeagaç’taki Epir halkbilim araştırmalarından Demokritos Üniversitesi Anaokul Öğretmenliği Eğitim Bölümü’ne (1992-2000) ve Trakya araştırmalarına değin. Bu durumda, öykülerinin konularında yaşanmış olaylar da söz konusudur. Yaşanmış deneyimler ve edebiyatın bu art arda gelen süreci üzerinde ısrarla durmamız gerekir, çünkü romanda önemli etkisi görülmektedir.

Trakya’daki Türk ve Müslüman Pomak azınlığına yönelik iç ve dış boğucu baskılar, Hıristiyan çoğunluğun yaptırımları ve farklı dinlere mensup baş kahramanların kısır aşklarının konu edildiği *O dikos mu theos* (Benim Tanrım) adlı roman, Taksidiftis yayınevi tarafından 2004 yılında basılmıştır.***** Roman, İstanbul’da mühendislik eğitimi almış, Batı

***** V. Avdikos, *To vlemma ston tiho me ti mandania*, Ellinika Grammata, Atina 2001. Bkz. bazı kitap eleştirilerine: V. D. Anagnostopoulos, “Mia evesthisi matia,” *Anti* 772 (4 Ekim 2002), s. 64; A. Benaçis, “Apo tin Preveza os tin Aleksandrupoli,” *Kathimerini* gazetesi, 22 Nisan 2003.

***** Derlemede bazı öykülerinin azınlık boyutunda yoğunlaşması, V. Guroyannis, *Pirros* gazetesi 10 (Atina), Nisan-Mayıs 2002, s.2 (iki ayda bir çıkan edebiyat gazetesi).

***** Batı Trakya azınlığıyla ilgili derlemenin ikinci öyküsü, “Sibel Türkaliça” başlığını taşımaktadır.

***** V. Avdikos, *Odikos mu Theos*, roman, Taksidiftis, Atina 2004, 209 sayfa. 2007 yılında yazar, bir roman olan üçüncü eserini de yayımlamıştır, *İ kitrini ombrela* (Sarı Şemsiye), Metehmio, Atina 2007.

Trakyalı bir sınıf arkadaşıyla evli olan dağlık İskeceli Pomak Amet***** ve İngiltere’de yetişen, orada beş yıllık akademiden sonra, azınlık konusunda araştırma yapmak ve Demokritios Üniversitesi’nde ders vermek üzerine çıkan bir ilanla vatanına geri dönen Gümülcine kökenli, Meri Karasavidoglu ile ilgilidir. Amet, Meri Karasavidoglu için de gazeteci olarak çalışmaktadır. Fakat, kuşku, önyargı, yadsıma, fesat, politik çıkarlar, yakınında bulunan yabancıya duyulan korku, ilerici olan ve yaşama susamış Amet kadar, ihtiraslı ve son derece iyimser olan Meri’yi de ezecektir. Sonuçta, Trakya’daki tutuculuğun birçok kimliği, fakat ortak paydası da bulunmaktadır. Amet’in kurguladığı ve “*duvarlarımızın dışında bulunan o kişiyi hissetmek için bir diğerinin aşkına, arzusuna gereksinim var, (s. 225)*” dediği, kendini aşma isteği hiç bitmeyecekti. Eserde, toplumsal ve kişisel aşama içinde duvarların yıkılması, etkin biçimde, kendilerini ve toplumsal olayları aşan kahramanlar için tek kurtuluşun tümünden yok olmanın olduğu antik tragedyaı anımsatmaktadır.

Romanın konusunu daha fazla uzatmayacağız. Avdikos’un ifade sanatının gelişimini ve metnin, görüşümüze göre, çağdaş Yunan edebiyatına getirdiği yeni koşulları kısaca ele almaya çalışacağız. Yazarın ilk iki öyküyle romanı arasındaki en açık anlatım değişikliği, masalsi biçimidir. Tek ve anlık bir hikaye olayından çok kişili ve maceralı bir roman kurgusuna sahiptir. Yukarıdaki değişikliği nitelik olarak değerlendirmiyoruz, çünkü hiçbir durumda bir öykü, bir romandan daha düşük ya da daha basit bir tür değildir. Buna karşın, *O dikos mu theos (Benim Tanrım)*’da canlandırılan karmaşık ortam, bir roman yapısını gerektirmektedir.

Mekan konusunda, ilk öykü derlemesinden bilinen Batı Trakya, özellikle Hıristiyan ve Müslüman şehir diye iki ayrılmış kent dokusuyla İskeçe ve Gümülcine çevresi tercih edilmiştir. Yazar, Trakya’yı yakından bilmektedir, çünkü uzun bir süre Meriç’te kalmıştır, ayrıca bölgeden de etkilendiği açıkça görülmektedir. İki toplumun birlikteliği Avdikos tarafından akademik olarak halkbilim niteliğinde ele alındığından, Batı Trakya azınlık konusunu yakından bilmek, Hıristiyan ve Müslüman arasındaki ilişkiyi öze ilişkin yanıt bulmayı da olanaklı kılmaktadır. Son bir yorum olarak, bunun önemini yani romanda gelişen kültürel alanın sistematik çalışılmasını özellikle vurgulamaktayız.

Romanın kurgusunda dikkati çeken özellikler: 1) Okuyucunun ilgisini çeken ve anlatım becerisini gösteren hızlı ve heyecan dolu örgüsü, 2) Öyküleştirme ve ifade, yani anlatım ve diyalogların dengesi, 3) Üçüncü kişi olan anlatıcının eserin kahramanlarından daha çok şey bilmesi ve elbette klasik romana özgü ifade öngörüsü.

Ayrıca, romanda ironik ve dokunaklı bir vurguyla küçük çapta Yunanistan Demokritios Üniversitesi ortamından söz edilmesi, esere, batı tarzı “*novel campus*” yani “üniversite roman” öğelerini katmaktadır:

Rektör, görüşmenin olduğu bürosunda, yerlerine oturmaları için ayakta duranlardan

***** Ahmet.

yolu açmalarını rica ediyordu. Bunu büyük bir zorlukla başardı ve bu zorluk, kıyafetinden, özellikle diğerlerinin ötesinde, önünde bulunanların yol açtığı sıkışmadan ötürü buruşuk olan bayan Karasavidoglu'nun tayyöründen anlaşılıyordu.

Rektör, masasına vardığında, kıyafetini ve kravatını düzeltti ve tatmin edici bir gülümsemeye karşısındaki kalabalığa baktı: “Değerli arkadaşlar,” dedi, iki üç kez, farklı tonlarda, konuşmaların gerilimi azalınca kadar. “Sizin burada bulunmanız, özellikle de bölge kökenli değerli bilim adamlarıyla bölümlerini kadrolaştırmak için üniversitemiz makamlarının politik doğruluğunu göstermektedir. Bu politikanın [Batı] Trakya'nın özel sorunlarının çözümüne katkı sağlayacağına sarsılmaz inancımız bulunmaktadır.” (s. 56-57)

Sonuç olarak, olası bir Yunan edebi türünün değerlendirme sınavında, örneğin, Yorgis Yatromanolakis'in, Petros Martinidis'in, Eleni Yannakaki'nin, Sofia Nikolaidu'nun ve Nikos Papandreos'un benzer romanları üzerine çeşitli değerlendirmelerin yapıldığı *Ithaca* dergisinin son sayısındaki gibi, ***** Avdikos'un bu türe katkısını da artık dikkate almamız gerekmektedir. Olasılıkla polisiye olay boyutu da yabancı “campus novel”in sanat etkisine de borçludur.

Müslüman genç bir erkek olan Amet ile Hıristiyan genç bir kız olan Meri Karasavidoglu arasındaki cinsel yaklaşım, her ne kadar arka planda yanıtıcı olarak belirgin şekilde ortaya konulsa da, gerçek, romanın sonlarına doğru anlaşılır. Bu noktada, Yunan televizyonuna da taşınan, Anastasia Kalyonci'nin *Mi mu les adio* (Bana Veda Etme) ya da İfigenia Theodoru'nun *Melek tha pi angelos* (Melek Angel Demek) gibi, konu bakımından Trakya Müslüman azınlığıyla ilgili olan ve merkezinde yıkıcı bir aşk öyküsünün bulunduğu benzer düzyazı eserlerinden önemli bir niyet farklılığı bulunmaktadır. Uyumsuz bir aşk motifi ve azınlık olma, genel olarak bu üç romanda ortak unsur olmasına karşın, Avdikos'un eserindeki aşk, bir bahanedir, oysa, örneğin, Kalyonci'de aşk macerası, eserin ana konusunu ve Müslüman azınlığın anlatımı da bir sahne düzeyini oluşturmaktadır. *O dikos mu theos*'da, kültürel çatışmaların ortadan kalktığı ya da romantik bir öykünün renksiz geri planında azaltıldığı Romeo ve Juliet'deki gibi etnik bir paralellik kurulmaz. Avdikos'da aşk bir araçtır, sınırlar içindeki farklılığın özüne inen edebi bir bulgudur.***** Romandaki başlıca tema, kültürel anlamda, etkisinin, iki açıdan, insanların gündelik yaşamında ve kişiliklerinde süregelen sınır olduğu görülmektedir:

“[Amet'in] sözleri, insanda derin bir inancı gizliyordu, farklı birine aşkla ilgili

***** K. Karakotias, “The Greek Campus Novel,” *Ithaca* 29 (Eylül 2003), s. 11-14.

***** 1990'lı yıllarda Yunan nesrinde farklı sınırböçimleri için bkz. V. Lambropulos, “Methoriaki logotethnia ke kritiki,” A. Spiropulu – Th. Çimbuki (derl.), *Sinhroni Elliniki Pezografia. Diethnis prosanatolismi ke diastavrosis*, Aleksandria, Atina 2002, s. 57-68. “Sınır edebiyatı” için daha genel olarak bkz. önemli bir dergi olan ve 1991 yılından beri basılan *Letterature di Frontiera-Littératures Frontalières*, Bulzoni yy, Roma.

cümlesi onu heyecanlandırmıştı. Kız, ilk kez bilinen soğukkanlılığını kaybetmişti, ilk kez onu dinleyince alt üst olmuştu. Sözcük, sanki cinsel bir itiraf, sanki erkekçe bir imaydı. Yine de adamın yüzüne dikkatlice baktı, hiçbir değişiklik yoktu, ne de bir kasılma, onun için sözcük, daha ağır bir yük taşımaktaydı, sınırı geçmek, sevmek ve diğer tarafta olanlar tarafından sevilme için bir gereksinimdi.

Amet'le rastlaşması bir kaderdi, kendisini unutmuş olduğu bir düşünce tarzına sürüklüyordu. Yakışıklı bir adamdı, lanet olsun, hangi kadın onun okşayışını hissetmeyi, sert derisini okşamayı, haz dünyasında onunla yolculuk etmeyi istemezdi ki? Amet, aşktaki çözücülüğün bir aşma olduğunu söylediğinde haklıydı, kendini, iç dünyanı, ertelemeleri aşman için. (s. 243-244)”

Dolayısıyla, *O dikos mu theos*'un, Julia Kristeva'nın, “biriyle rastlaşmanın –ki onu görme, duyma, koklamayla kavramaya çalıştığımızı, yine de bilinçli olarak “belirleyemediğimiz” şeklindeki edebi anlatım görüşü içinde bulunduğunu ve bunu değiştirdiğini görebilmekteyiz.***** Bu bakış açısından daha çok, bugüne dek Batı Trakya azınlık konusunu ikincil seviyeye yükselten nesre karşın, Epir bölgesinde ve Yunan-Arnautsınırındaki Vasilis Guroyannis'in *Asimohorto Anthizi* (*Gümüş Çiçeği Açıyor*)***** ya da Sotiris Dimitrios'un *N' akuo kala t'onoma su* (*Adımı İyi Duysam*, Kedros ekd., Atina 1993)***** ile de benzeşmektedir.

Tanıdık ya da yabancı, dost ya da düşman, ezen ya da ezilen gibi, öyküyü temel olarak belirleyen ve aşama aşama süregelen bir oyun içinde “görünmek”le ve “olmak” arasında yer değiştiren farklılığın gerilimi ve çelişkileri, romana “antropolojik (insancıl)” bir içerik vermektedir. Birçok okuyucu, politik söylemleri ve renk tonlarını, belki de Batı Trakya azınlık konusunda edebiyat şemsiyesi altındaki bir çözümü bu şekilde daha kolay kavrayacak ve benimseyecektir.***** Avdikos'un romanındaki politik uzantıların varlığıyla aynı görüşte olmayabiliriz, yine de vurguladığımız gibi, antropolojik bir bakış içinde, daha derine indiğini ve Trakya'daki Müslüman ve Hıristiyanların acı dolu, tarihi bağını aydınlattığını düşünmekteyiz. Demek ki, karakterlerin bütünselliği ve eylemlerinin nedeni ya da gerçeğe benzerliği ona engel teşkil etmez, hatta kahramanlar, tüm ortak merkezli çevreleriyle, Yunanistan'ın Trakya bölgesindeki kültürel yüzleşmelerin onayı için örnek oluşturmaktadır. Örneğin, dağlı bir Pomak olarak Amet, iki şeyle kuşatılmış

***** J. Kristeva, *Ksenimesastoneaftomas* (*İçimizdeki Yabancılar*), çev. V. Paçoyannis, Scripta, Atina 2004, s. 247.

***** V. Guroyannis, *To Asimohorto anthizi*, Kastaniotis, Atina 1992. Guroyannis'in romanıyla ilgili olarak bkz. G. Katsan, “Necessary Fictions: National Identity and Postmodern Critique in Guroyannis's *To Asimohorto Anthizi*,” *Journal of Modern Greek Studies*, 20.2 (2002), s. 399-420.

***** S. Dimitriu, *N' akuokalat'onomasu*, Kedros, Atina 1993. Dimitriu'nun romanı İngilizceye çevrilmiştir: S. Dimitriou, *May your Name be Blessed*, çev. L. Marshall, Centre for Byzantine, Ottoman and Modern Greek Studies- the University of Birmingham, Birmingham 2000. Yazar ve eseri için bkz. Dimitri Ciova'nın söz konusu yayındaki giriş kısmına.

***** Romanın siyasi boyutu, ayrıca farklı azınlıklardaki tartışmasız aşırı odaklanışıyla ilgili bkz. İ. Onsunoglu, “Bir roman tanıtımı: *Benim Tanrım*,” *Azınlıkça* (Şubat 2006), s. 38-39 [Yunanca].

bulunmaktadır, dağlı bir Pomak olarak, ilki Türk kökenli hakim ovalılar tarafından, diğeri de Hıristiyan oğunluk tarafından benimsenmesi istenmektedir. Amet, azınlık kişiler üzerinde uygulanan çok yönlü kültürel baskının bir örneğidir:

Profesör bayanla aynı değildi, ona cinsel bir heyecan hissetmiyordu. Karşısında dünyasını saklayan gözleri vardı. Sakin bir deniz izlenimini veren, fırtınanın hiç çıkmayacağı denli. Sadece sesi ve elleri bu kadının tutkusunu ele veriyordu. İçinde bir volkan sakladığına bahse girerdi, haklı mı değil mi diye emin olmak için kratere inme arzusuyla yanıyordu.

*Anife 'ye***** tutkusu geçmişte kalmıştı, ondan bir şikayeti yoktu. Ona çok değerli bir iyilik verdi, ova dünyasına girmesi için bir pasaport. Herkes için o bir yabancıydı, bir Pomak, kaba bir dağlı, h l  bile ona kuşkuyla bakmaktaydılar.*

Eser, Anglosakson eleştirel edebiyatındaki “antropolojik ya da etnografik roman” (anthropological / ethnographic novel)***** terimiyle de benzer kurgulama durumlarını içermektedir.***** Arizona Üniversitesi Doğu ve Asya alışmaları profesörü ve bir roman yazarı olan Anoop Chandola,***** “etnografik ya da antropolojik romanlar, yeni bir türü oluşturmaktadır, henüz yeterince bilinmeyen. Bu türün romanları, deneyimli bir yazar tarafından gözlemlenen, ulusa, kültüre ve kültürel çevreye odaklanan bir insan öyküsünü içermektedir,” diye açıklamaktadır.***** Genelde, antropolojik roman yazarları, akademik antropologlardır ve edebi eserleri, toplumsal / kültürel antropolojinin  ğretiminde yöntem olarak da işlev görmektedir.***** Yukarıdaki bu tanımlama, halkbilim ve düzyazı özellikleri birleştirildiğinde, Yunan nesrinde  zg n ve etkileyici bir yolu aan Vangelis Avdikos'un *O dikos mu theos (Benim Tanrım)* adlı romanına kesinlikle uymaktadır. Dahası, Batı Trakya'da kültürel kuşatılma gibi önemli bir konuyu da açığa çıkarmaktadır. Katı politikaları aşabilen edebiyat, tartışmak üzere bu konunun, zorunlu bir ölçü ve hassasiyeti olduğunu bir kez daha okurlara göstermektedir.

***** Hanife.

***** Ethografi: ulus, halk bilimi.

***** Terim,  nl  antropolojik romanla, 1964 yılından beri, altbaşlıklar olarak şıklık gelmektedir: E. Smith Bowen, *Return to Laughter: An Anthropological Novel*, Anchor Boks, New York 1964. Elenore Smith Bowen adı, antropolog Laura Bohannon'un takma adıdır.

***** En önemli antropojik romanı, *Discovering Brides*, Writers Vlub Pres –iUniverse, 2000.

***** Anoop Chandola'nın *Anil Aggrawal's Internet Journal of Book Reviews* 1,2 (Temmuz-Aralık 2002) s yleşisi.

***** R. Cramer, “The Anthropological Novel as Tool for Teaching Cultural Anthropology,” Society for Anthropology in the Community Colleges Annual Meetings, Santa Fe, New Mexico 1998.

KAYNAKÇA

Edebiyat Eserleri

- Avdikos, Vangelis: *To vlemma ston tiho me ti mandania*, Ellinika Grammata, Atina 2001.
- “ *O dikos mu Theos*, Roman, Taksidiftis, Atina 2004.
- “ *İ kitrini ombrela*, Metehmio, Atina 2007.
- Chandola, Anoop: *Discovering Brides*, Writers Vlub Pres –iUniverse, 2000.
- Dimitriu, Sotiris: *N’ akuo kala t’ onoma su*, Kedros, Atina 1993.
- “ *May your Name be Blessed*, çev. L. Marshall, Centre for Byzantine, Ottoman and Modern Greek Studies- the University of Birmingham, Birmingham 2000.
- Grigoriadis, Theodoros: *Krimmeni Anthropi*, Nea Sinora –A.A.Livanis, Atina 1990. 2. baskısı: Patakis, Atina 2002.
- Guroyannis, Vasilis: *To Asimohorto anthizi*, Kastaniotis, Atina 1992.
- Kalyonci, Anastasia: *Mi mu les adio*, Nea Sinora – Ekdotikos Organismos Livani, Atina 2000;
- Bana Veda Etme*, çev. İro Kaplangi, İnkilap Kitabevi, İstanbul 2004.
- Smith Bowen, Elenore: *Return to Laughter: An Anthropological Novel*, Anchor Boks, New York 1964.
- Theodoru, İfigenia: *Melek tha pi angelos*, Ellinika Grammata, Atina 2001.

Diğer Kaynaklar

- Anagnostopulos, Vasilis D.: “Mia evesthisi matia,” *Anti* 772 (4 Ekim 2002), s. 64.
- Beaton, Roderick: *An Introduction to Modern Greek Literature*, Oxford University Press, Oxford 1999 (2. Baskı).
- Benaçis, Apostolos: “Apo tin Preveza os tin Aleksandrupoli,” *Kathimerini* gazetesi, 22 Nisan 2003.
- Cramer, Rebecca: “Fiction in the Anthropology Classroom: Using the Novel as Ethnographic Source,” *Society for Anthropology in the Community Colleges Annual Conference*, Santa Fe, New Mexico, April 1998.
- Divani, Lena: *Ellada ke Mionotites. To sistima diethnus prostasias tis Kinonias ton Ethnon*, Kastaniotis, Atina 1999 (6. baskı).
- Eideneier, Niki: “*İ ikona ton Turkon stin elliniki logotehnia meta ti Mikrasiatiki Katastrofi*,” Asterios Argiriou – Konstantinos D. Dimadis – Anastasia Danai Lazaridu, *O ellinikos kosmos anamesa stin Anatoli ke ti Disi 1453-1981*, Cilt I, Praktika A. Evropaiku Sinedriu Neoellinikon Spudon, Berlin 2-4 Ekim 1998, Ellinika Grammata, Atina 1999, s. 175-185.
- Guroyannis, Vasilis: “Vangelis Avdikos: *O dikos mu Theos*” *Pirros* gazetesi 10 (Atina), Nisan-Mayıs 2002, s. 2.
- Karakotias, Kostas: “The Greek Campus Novel,” *Ithaca* 29 (Eylül 2003), s. 11-14.
- Kastrinaki, Angela: “*To 1922 ke i logotehnikes anatheorisis*,” Asterios Argiriou – Konstantinos D. Dimadis – Anastasia Danai Lazaridu, *O ellinikos kosmos anamesa stin Anatoli ke ti Disi 1453-1981*, Cilt I, Praktika A. Evropaiku Sinedriu Neoellinikon Spudon, Berlin 2-4 Ekim 1998, Ellinika Grammata, Atina 1999, s. 165-174.
- Katsan, Gerasimos: “Necessary Fictions: National Identity and Postmodern Critique in Gouroyiannis’s *To Asimohorto Anthizi*,” *Journal of Modern Greek Studies* 20.2 (2002), s. 399-420.

- Kristeva, Julia: *Kseni mesa ston eafto mas*, çev. V. Paçoyannis, Scripta, Atina 2004.
- Ladoyanni, Yeorgia: “*Opsis tu magiku realismu sti sinhroni logotehnia*,” *K 10* (Mart 2006), s. 97-115.
- Lambropulos, Vasilis: “Methoriaki logotehnia ke kritiki,” Angeliki Spiropulu – Theodora Çimbuki (derl.), *Sinhroni Elliniki Pezografia. Diethnis prosanatolismi ke diastavrosis*, Aleksandria, Atina 2002, s. 57-68.
- Milas, Herkül: *Ayvalık ve Venezis. Yunan Edebiyatında Türk İmajı*, İletişim Yayınları, İstanbul 1998.
- Nikoloupoulou, Maria: “Space, memory and identity: The memory of the Asia Minor space in Greek Novels of t issue 1/2007, s.1-18, <http://www.cceol.com/asp/issuedetails.aspx?issueid=82e790dd-d694-4898-9c43-71ab698bb2cb&articleId=7f824474-0bdf-4dbb-a8d1-b15fec40ecec> [30.07.2009’da düzenlenmiştir].
- Onsunoğlu, İbrahim: “Bir roman tanıtımı “Benim Tanrım”,” *Azınlıkça* (Şubat 2006), s. 38-39.
- Papaleontiu, Lefteris: “İkones Turkokiprion ke Turkon se pezografimata Ellinokiprion”, *Kopilates 3* (Sonbahar 2009), s. 62-76.
- Vitti, Mario: *İ yenia tu trianda. İdeologia ke morfi*, Ermis, Atina 1983 (3. baskı).

Özet

Bu çalışmamızda, çağdaş Yunan nesrinde Batı Trakya Müslüman azınlık konusuna kısa bir bakış açısı sunulmakta ve edebi metinler içinde bu grupla ilgili oldukça önemli bir eser olan, bir halkbilim profesörü Vangelis Avdikos'un "O dikos mu Theos" (Benim Tanrım) adlı romanı ele alınmaktadır.

İncelememizde, yorumlama açısından "sınır" ve "farklılığın" anlamlarından yararlanarak, Batı Trakya'daki kültürel abluka konusunun üzerinde durmaktayız. Avdikos'un romanı, bir batı tarzı olan "campus novel" geleneğiyle bağlantılıdır ve çağdaş Yunan nesrinde "antropolojik ya da etnik romanın öncüsü olduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Çağdaş Yunan edebiyatı, Batı Trakya Müslüman azınlık, edebiyatta sınır ve farklılaştırma, campus novel, antropojik ya da etnik roman.

Abstract

The Muslim Minority of Western Thrace in the Modern Greek Prose: An anthropological novel

In this article we try to make a short reference in portraying the Muslim minority of Western Thrace in terms of Modern Greek Fiction and we speak about one of the most important works of this small group of literature texts, the novel of the professor of Folklore Vaggelis Avdikos *O dikós mou Θεός* (My own God). In this analysis we focus on the cultural exclusion in Western Thrace, using as interpretative tools the concept of border and alterity. The literary work is related to the tradition of the western-like "campus novel" and is considered as a pioneering case of "anthropological" or "ethnographic novel" in contemporary Greek Fiction.

Key Words: Modern Greek Fiction, Muslim minority of Western Thrace, border - alterity in literature, campus novel, anthropological / ethnographic novel.